Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 22. júna 2016*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Šiesta smernica 77/388/EHS — Daň z pridanej hodnoty — Článok 2 bod 1 — Poskytovanie služieb za protihodnotu — Pojem — Verejnoprávne vysielanie — Financovanie prostredníctvom povinného poplatku stanoveného zákonom“

Vo veci C-11/15,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Nejvyššího správního soudu (Česká republika) z 18. decembra 2014 a doručený Súdnemu dvoru 13. januára 2015, ktorý súvisí s konaním:

Odvolací finanční ředitelství

proti

Českému rozhlasu,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predsedníčka prvej komory R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), sudcovia J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund, S. Rodin a E. Regan,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: I. Illéssy, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 17. decembra 2015,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Odvolací finanční ředitelství, v zastúpení: E. Nedorostková, splnomocnená zástupkyňa,

— Český rozhlas, v zastúpení: P. Orct, advokát,

— česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, J. Vláčil, Z. Petzl a T. Müller, splnomocnení zástupcovia,

— grécka vláda, v zastúpení: G. Konstantinos a A. Dimitrakopoulou, splnomocnení zástupcovia,

— poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: V. Kaye, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci P. Mantle, barrister,

* Jazyk konania: čeština.

— Európska komisia, v zastúpení: L. Lozano Palacios a Z. Malůšková, splnomocnené zástupkyne,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 17. marca 2016,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 2 bodu 1 šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia (Ú. v. ES L 145, 1977, s. 1; Mim. vyd. 09/001, s. 23, ďalej len „šiesta smernica“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Odvolacím finančním ředitelstvím (ďalej len „finančné riaditeľstvo“), pôvodne Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu (Česká republika), a Českým rozhlasom vo veci dane z pridanej hodnoty (DPH), ktorej táto spoločnosť podliehala v rámci svojej činnosti verejnoprávneho vysielania.

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 2 bod 1 šiestej smernice stanovuje:

„[DPH] podlieha:

1. dodávka tovaru alebo služieb za úhradu [poskytnutie služieb za protihodnotu – *neoficiálny preklad*] v rámci územia štátu zdaniteľnou osobou.“

4 Článok 13 A ods. 1 písm. q) tejto smernice stanovuje:

„A. Oslobodenia určitých činností uskutočňovaných vo verejnom záujme od dane

1. Bez toho, aby boli dotknuté ostatné ustanovenia spoločenstva, platí, že členské štáty oslobodia od dane nasledujúce položky, a to za podmienok, ktoré stanovia na účely zabezpečenia správnej a jednoznačnej aplikácie tohto oslobodenia od daní a na účely ochrany pred možnými daňovými únikmi, pred neplatením daní a pred ich zneužívaním:

…

q) činnosti verejných rozhlasových a televíznych orgánov, ktoré nie sú obchodného rázu [činnosti verejnoprávnych rozhlasových a televíznych inštitúcií s výnimkou činností komerčného charakteru – *neoficiálny preklad*].“

České právo

5 Na základe článku 1 zákona č. 484/1991 o Českém rozhlasu v znení uplatniteľnom vo veci samej sa zriaďuje Český rozhlas so sídlom v Prahe (Česká republika). Podľa tohto ustanovenia je Český rozhlas právnickou osobou, ktorá hospodári s vlastným majetkom a vlastnými úkonmi nadobúda práva a zaväzuje sa.

6 Podľa § 10 tohto zákona sú finančnými zdrojmi Českého rozhlasu najmä rozhlasové poplatky vyberané podľa osobitného právneho predpisu a príjem z vlastnej podnikateľskej činnosti.

7 Podľa § 1 zákona č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, v znení uplatniteľnom v spore vo veci samej, slúži rozhlasový poplatok k financovaniu verejnej služby Českého rozhlasu.

8 Podľa § 2 tohto zákona sa rozhlasový poplatok platí za zariadenie technicky spôsobilé na individuálne voliteľnú reprodukciu rozhlasového vysielanie bez ohľadu na spôsob príjmu (ďalej len „rozhlasový prijímač“), a to i v prípade, že je toto zariadenie určené na iné účely.

9 Podľa § 3 tohto zákona je poplatníkom rozhlasového poplatku fyzická alebo právnická osoba, ktorá vlastní rozhlasový prijímač, alebo osoba, ktorá nie je vlastníkom rozhlasového prijímača, ale ho má v držbe alebo ho používa z iného právneho dôvod aspoň jeden mesiac.

10 Podľa § 7 tohto zákona platí poplatník rozhlasový alebo televízny poplatok prevádzkovateľovi vysielania zo zákona buď priamo, alebo prostredníctvom poverenej osoby.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

11 Český rozhlas je právnická osoba zriadená zákonom, ktorej hlavnou činnosťou je verejnoprávne vysielanie rozhlasových programov.

12 Český rozhlas prostredníctvom dodatočných daňových priznaní za obdobie od marca do decembra 2006 uplatňoval dodatočné právo na odpočítanie DPH vo vyššej sume tak, že z výpočtu koeficientu používaného na odpočítanie DPH vylúčil plnenia zodpovedajúce rozhlasovým poplatkom, ktoré mu boli zaplatené a ktoré pôvodne uviedol ako plnenia oslobodené od DPH bez vzniku práva na odpočítanie tejto DPH. V tejto súvislosti Český rozhlas tvrdil, že tieto poplatky nepredstavovali odmenu za poskytovanú službu verejnoprávneho rozhlasového vysielania.

13 Na základe desiatich dodatočných daňových výmerov na DPH, ktorú bol Český rozhlas povinný odviesť, Finanční úřad pro Prahu 10 (Česká republika) odmietol vylúčiť uvedené plnenia.

14 Český rozhlas podal odvolanie proti týmto dodatočným daňovým výmerom.

15 Keďže finančné riaditeľstvo desiatimi rozhodnutiami zamietlo toto odvolanie, Český rozhlas podal proti týmto rozhodnutiam žalobu na Městský soud v Praze (Česká republika).

16 Rozsudkom zo 6. júna 2014 Městský soud v Praze zrušil uvedené rozhodnutia a vrátil vec finančnému riaditeľstvu.

17 Finančné riaditeľstvo podalo proti tomuto rozsudku kasačnú sťažnosť na vnútroštátny súd, ktorý predložil návrh na začatie prejudiciálneho konania.

18 Za týchto podmienok Nejvyšší správní soud rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Možno vysielanie verejnoprávneho rozhlasu, ktoré je financované z poplatkov platených na základe zákona, na ktorých úhradu je poplatník povinný z dôvodu vlastníctva rozhlasového prijímača, jeho držby či z iného právneho dôvodu oprávňujúceho k používaniu tohto prijímača, a to v zákonom stanovenej výške, považovať za ‚dodávku… služieb za úhradu [poskytnutie služieb za protihodnotu – *neoficiálny preklad*]‘ v zmysle článku 2 bodu 1 šiestej smernice…, ktorá má byť od

[DPH] oslobodená podľa článku 13 A ods. 1 písm. q) tejto smernice, alebo ide o nehospodársku činnosť, ktorá vôbec nepodlieha [DPH] podľa článku 2 uvedenej smernice a na ktorú sa ani nevzťahuje oslobodenie od dane podľa článku 13 A ods. 1 písm. q) tejto istej smernice?“

O prejudiciálnej otázke

19 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 2 ods. 1 šiestej smernice vykladať v tom zmysle, že taká činnosť verejnoprávneho vysielania ako vo veci samej, financovaná prostredníctvom povinného poplatku plateného na základe zákona vlastníkmi alebo držiteľmi rozhlasového prijímača a prevádzkovaná vysielacou spoločnosťou zriadenou zákonom, predstavuje poskytovanie služieb „za protihodnotu“ v zmysle tohto ustanovenia, ktoré je však oslobodené od DPH na základe článku 13 A ods. 1 písm. q) tejto smernice, alebo v tom zmysle, že táto činnosť nie je zdaniteľným plnením, ktoré by spadalo do pôsobnosti uvedenej smernice.

20 V tomto ohľade treba pripomenúť, že v rámci systému DPH zdaniteľné činnosti predpokladajú existenciu transakcie medzi účastníkmi obsahujúcu určenie ceny alebo protihodnoty. Ak teda činnosť poskytovateľa spočíva iba v poskytovaní služieb bez priamej protihodnoty, neexistuje zdaniteľný základ a tieto plnenia teda nepodliehajú DPH (pozri rozsudky z 3. marca 1994, Tolsma, C-16/93, EU:C:1994:80, bod 12; z 29. októbra 2009, Komisia/Fínsko, C-246/08, EU:C:2009:671, bod 43, a z 27. októbra 2011, GFKL Financial Services, C-93/10, EU:C:2011:700, bod 17).

21 Napokon podľa ustálenej judikatúry sa poskytnutie služieb „vykonáva za protihodnotu“ v zmysle článku 2 bodu 1 šiestej smernice, a teda je zdaniteľné len vtedy, ak medzi poskytovateľom a príjemcom existuje právny vzťah, v rámci ktorého dôjde k výmene vzájomných plnení, pričom odmena prijatá poskytovateľom predstavuje skutočnú protihodnotu za službu poskytnutú príjemcovi (pozri rozsudky z 3. marca 1994, Tolsma, C-16/93, EU:C:1994:80, bod 14; z 29. októbra 2009, Komisia/Fínsko, C-246/08, EU:C:2009:671, bod 44, a z 27. októbra 2011, GFKL Financial Services, C-93/10, EU:C:2011:700, bod 18).

22 V tomto kontexte Súdny dvor opakovane rozhodol, že pojem „poskytnutie služieb za protihodnotu“ v zmysle článku 2 bodu 1 šiestej smernice predpokladá existenciu priamej súvislosti medzi poskytnutou službou a prijatou protihodnotou (pozri rozsudky z 5. februára 1981, Coöperatieve Aardappelenbewaarplaats, 154/80, EU:C:1981:38, bod 12; z 8. marca 1988, Apple and Pear Development Council, 102/86, EU:C:1988:120, bod 12, z 3. marca 1994, Tolsma, C-16/93, EU:C:1994:80, bod 13; z 29. októbra 2009, Komisia/Fínsko, C-246/08, EU:C:2009:671, bod 45, a z 27. októbra 2011, GFKL Financial Services, C-93/10, EU:C:2011:700, bod 19).

23 Pokiaľ ide o službu verejnoprávneho vysielania dotknutú v spore vo veci samej, je nutné konštatovať, že neexistuje právny vzťah medzi Českým rozhlasom a poplatníkom rozhlasovaného poplatku, v rámci ktorého by dochádzalo k vzájomnej výmene plnení, ale priama súvislosť medzi službou verejnoprávneho vysielania a týmto poplatkom.

24 V rámci poskytovania uvedenej služby totiž Český rozhlas a uvedené osoby nie sú viazané nijakým zmluvným vzťahom alebo transakciou obsahujúcou určenie ceny, ani slobodne prevzatým právnym záväzkom jednej strany voči druhej.

25 Navyše povinnosť zaplatiť rozhlasový poplatok nevyplýva z poskytnutia služby, ktorej priamu hodnotu by predstavoval, keďže táto povinnosť nesúvisí s využívaním služby verejnoprávneho vysielania poskytovanej Českým rozhlasom osobami podliehajúcimi tejto povinnosti platiť poplatok, ale výlučne s držbou rozhlasového prijímača, bez ohľadu na jeho používanie.

26 Osoby, ktoré majú v držbe rozhlasový prijímač, sú teda povinné zaplatiť uvedený poplatok aj v prípade, že používajú tento prijímač výlučne na počúvanie rozhlasových programov vysielaných inými vysielateľmi než Českým rozhlasom, ako sú komerčné rozhlasové programy financované z iných zdrojov než prostredníctvom tohto poplatku, na počúvanie kompaktných diskov alebo iných digitálnych nosičov alebo na iné funkcie, ktorými obyčajne disponujú zariadenia umožňujúce prijímať a reprodukovať rozhlasové vysielanie.

27 Navyše treba zdôrazniť, že prístup k službe verejnoprávneho vysielania Českého rozhlasu je voľný a že nijako nepodlieha zaplateniu rozhlasového poplatku.

28 Z toho vyplýva, že poskytovanie služby verejnoprávneho vysielania s takými vlastnosťami, ako vo veci samej, nepredstavuje poskytnutie služby „za protihodnotu“ v zmysle článku 2 bodu 1 šiestej smernice.

29 Argumentácia českej vlády, podľa ktorej sa situácia vo veci samej vyznačuje existenciou trojstranného právneho vzťahu, v rámci ktorého Česká republika zveruje Českému rozhlasu úlohu všeobecného záujmu spočívajúcu v poskytovaní služby verejnoprávneho vysielania, pričom mu zaisťuje finančné protiplnenie v podobe rozhlasových poplatkov uložených zákonom adresátom tejto služby, nemôže spochybniť tento výklad.

30 V tomto ohľade stačí zdôrazniť, že aj za predpokladu, že by takýto trojstranný právny vzťah existoval, nielenže, ako bolo uvedené v bode 23 tohto rozsudku, neexistuje priama súvislosť medzi službou verejnoprávneho vysielania poskytovanou Českým rozhlasom a uvedený poplatkom, ale ako vyplýva z vlastností tohto poplatku opísaných v bode 25 tohto rozsudku, tento poplatok nepredstavuje zaplatenie ceny za túto službu.

31 Platí to aj pre tvrdenie českej vlády, podľa ktorého oslobodenie od dane stanovené v článku 13 A ods. 1 písm. q) šiestej smernice má zmysel len v prípade, že sa také činnosti verejnoprávneho vysielania, o aké ide vo veci samej, považujú za činnosti spadajúce do pôsobnosti tejto smernice.

32 V tomto ohľade stačí po prvé uviesť, že hoci toto ustanovenie upravuje oslobodenie „činnosti verejnoprávnych rozhlasových a televíznych inštitúcií s výnimkou činností komerčného charakteru“, uvedené ustanovenie sa uplatní len pod podmienkou, že tieto činnosti „podliehajú DPH“ v zmysle článku 2 šiestej smernice, a po druhé, že ho nemožno vykladať spôsobom rozširujúcim pôsobnosť tejto smernice, ktorá je definovaná v uvedenom článku 2.

33 Nakoniec, pokiaľ ide o paralelu uskutočnenú vnútroštátnym súdom medzi situáciou vo veci samej a situáciou vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok z 27. marca 2014, Le Rayon d'Or (C-151/13, EU:C:2014:185), je potrebné konštatovať, že tieto situácie sú neporovnateľné.

34 V tomto ohľade treba pripomenúť, že v uvedenom rozsudku týkajúcom sa veci, v ktorej šlo o zdaniteľnosť paušálnej platby, akou je „paušál na starostlivosť“, ktorý národná zdravotná poisťovňa vypláca domovom pre seniorov odkázaným na starostlivosť za poskytovanie služby starostlivosti v prospech ich obyvateľov, Súdny dvor rozhodol, že medzi službami poskytovanými týmito domovmi ich obyvateľom a prijatým protiplnením, konkrétne „paušálom na starostlivosť“, existovala priama súvislosť, takže takáto paušálna platba predstavovala protiplnenie za služby starostlivosti poskytnuté za protihodnotu jedným z domovov v prospech jeho obyvateľov a z tohto dôvodu podliehala DPH.

35 Vo veci samej však takáto súvislosť medzi rozhlasovým poplatkom a službou verejnoprávneho vysielania Českého rozhlasu nielenže neexistuje, ale ako sa už uviedlo, k zaplateniu tohto poplatku nedochádza v rámci právneho vzťahu zahrňujúceho vzájomné poskytnutie plnení, ale v rámci povinnosti stanovenej zákonom.

36 Za týchto podmienok je namieste odpovedať na položenú otázku tak, že článok 2 ods. 1 šiestej smernice sa má vykladať v tom zmysle, že taká činnosť verejnoprávneho vysielania, o akú ide vo veci samej, financovaná prostredníctvom povinného poplatku plateného na základe zákona vlastníkmi alebo držiteľmi rozhlasového prijímača a prevádzkovaná vysielacou spoločnosťou zriadenou zákonom, nepredstavuje poskytovanie služieb „za protihodnotu“ v zmysle tohto ustanovenia, a teda nespadá do pôsobnosti uvedenej smernice.

O trovách

37 Vzhľadom na to, že konanie má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 2 ods. 1 šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia, sa má vykladať v tom zmysle, že taká činnosť verejnoprávneho vysielania, o akú ide vo veci samej, financovaná prostredníctvom povinného poplatku plateného na základe zákona vlastníkmi alebo držiteľmi rozhlasového prijímača a prevádzkovaná vysielacou spoločnosťou zriadenou zákonom, nepredstavuje poskytovanie služieb „za protihodnotu“ v zmysle tohto ustanovenia, a teda nespadá do pôsobnosti uvedenej smernice.

Podpisy